

BANGLADEŞ

ÜLKE RAPORU

Hazırlayan : **Dilek KOÇ SUBAŞI**
Ankara - February, 2013

► Temel Sosyal ve Ekonomik Göstergeler

Temel Sosyal Göstergeler

Devletin Adı	Bangladeş Halk Cumhuriyeti
Yönetim Biçimi	Parlamenter demokrasi
Başkenti	Dakka
Resmi Dili	Bangla (Bengali), İngilizce
Dini	Müslüman (89.7), Hindu (9,2), Budist (0.7), Hristiyan (0.3), Diğer (0.1)
Para Birimi	Taka (BDT)
Yıllık Ortalama Döviz Kuru**	1 \$=75.1 Taka (25 Eylül 2011)
Yüzölçümü	147,570 km kare
İklimi	Tropikal muson
Nüfus (2010)*	164,4 milyon
Yıllık nüfus artışı (%)	2011-2015 için % 14,4
Nüfus Yoğunluğu (km²/kişi)	1.266 (2010 tahmini)
Mesai Saatleri ve Günleri***	Bankalar dahil; Pazar-Perşembe 09:00-17:00, Sanayi Kuruluşları haftada 48 saat çalışmakta
Mali yıl	1 Temmuz-30 Haziran

*: IMF tahmini

** : Asian Development Bank, Bangladesh 2011-2015, Ekim 2011

***: <http://boi.gov.bd/about-bangladesh/expatriate-living-conditions>

Temel Ekonomik Göstergeler

	2009a	2010a	2011b	2012c	2013c
GSYİH (milyon ABD \$)	89.4	100.1	108.1	113.9	126.4
Kişi başı GSYİH (Satın Alma Gücü Paritesi)	1,411b	1,494b	1,599	1,719	1,846
GSYİH artışı (%)	5.7	6.1	6.7a	6.3	6.4
İşsizlik Oranı (ort)	5.1	5.1b	5.0	5.0	5.0
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort)	5.4	8.1	10.7	7.5	6.8
İhracat FOB (milyar ABD \$)	15,073	19,239	23,856	26,838	30,756
İthalat FOB (milyar ABD \$)	-19,678	-24,723	-31,745	-35,237	-39,183
Cari İşlemler Dengesi (milyar ABD \$)	-4,605	-5,485	-7,889	-8,399	-8,427
Dış Borç (yıl sonu; milyar ABD \$)	23,820	24,634b	25,158	25,153	25,292
Döviz Kuru A \$:ABD \$ (ort)	69.27	70.75	77.05	77.20	78.00

Gerçekleşen b: EIU tahmini c: EIU öngörüsü

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, Bangladesh Country Report, Aralık 2011

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar

ADB, APEC, APT, ARF, ASEAN, BIS, CD, CICA (gözlemci üye), CP, EAS, FAO, G-24, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC, ICRM, IDA, IFAD, IFC, IFRCs, IHO, ILO, IMF, IMO, IMSO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, ITUC, MIGA, MINUSTAH, NAM, OAS (gözlemci üye), OPCW, PCA, PIF (ortak üye), UN, UNCTAD, UNDOF, UNESCO, UNHCR, UNIDO, Union Latina, UNMIL, UNMISS, UNMIT, UNMOGIP, UNOCI.

Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Bangladeş, Güneydoğu Asya'da yer almaktadır. Ülkenin doğuda, batıda ve kuzeyde Hindistan ile güneyde ise Bengal Körfezi ve çok küçük olmak üzere Myanmar ile sınırı vardır. Bangladeş'in yüzölçümü 147,570 kilometrekaredir (56,977 mil kare). Alüvyonlu düzlükleri verimli tarım arazileridir. Topraklarının büyük bölümü üç büyük nehrin (Ganj, Brahmaputra, Meghna) ve beraberinde pek çok nehrin ve kanalın oluşturduğu bir deldadır. Engin yeşil tarlalar kuzeydoğuda 244 metre ve güneydoğuda 610 metre ortalama yükseklikleri olan alçak dağlarla çevrilmiştir. En yüksek nokta Chittagong dağlık bölgesinin güneydoğu ucunda bulunmaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

Bangladesh Parlamenti demokrasi ile yönetilmektedir. Her beş yılda bir 18 yaş ve üstü tüm vatandaşlar Jatiya Sangsag diye adlandırılan tek meclisli parlamento için seçimlerde oy kullanabilirler. Halen, toplam 345 sandalyesi olan parlamentonun 45 sandalyesi kadınlara ayrılmış olup bunlar diğer seçilmiş 300 üye tarafından seçilir. Başbakan, hükümetin başı olarak, kabineyi kurup devletin günlük işlerini yürütür. Başbakan, Cumhurbaşkanı tarafından resmen atanmış olsa bile, parlamento üyesi olmak zorunda olup, parlamento genelinin güvenini hak etmesi gerekmektedir. Cumhurbaşkanı, parlamento tarafından seçilen devletin başıdır.

Bangladeş'in anayasası, 1972 yılında tanzim edilmiş olup, anayasaya eklenen ondört maddeden oluşur. En yüksek yargı organı Yargıtay'dır. Yargıçlar, Cumhurbaşkanı tarafından atanırlar.

Başbakan Sheikh Hasina tarafından yönetilen şimdiki hükümet, Devletin babası Bangabandhu Sheikh Mujibur Rahman'ın tasarlamış olduğu gibi yoksulluğu ve istismarı ortadan kaldıracığına dair söz vermektedir.

Bangladeş, 2021 yılında 50. nci Bağımsızlık yıldönümünü kutlamaya hazırlanırken, Vizyon-2021 projesi ile ülkeyi Dijital Bangladeş'e ve orta gelirli bir ülkeye dönüştüreceğini taahhüt etmektedir.

Ülkenin 481 Upizalasında (ilçe) idari işlerin merkezi yönetim yerine yerinden yönetilmesi ve yöneticilerin halk tarafından seçilmesi için yirmi yıllık bir aradan sonra 22 Ocak 2009 tarihinde seçimler yapılmıştır.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Ülkenin Nüfus Profili

	2005	2010	2015
Nüfus (milyon)			
Toplam	153.1	164.5	176.3
Erkek	75.8	81.3	88.5
Kadın	77.3	83.2	87.8
Yaş Profili (%)			
0-14	33.1	33.8	33.6
15-64	63.5	62.6	62.4
65+	3.4	3.7	4.0
Ekonomik bağımsızlığı olmayan genç nüfus oranı	0.52	0.54	0.54
Ekonomik bağımsızlığı olmayan yaşlı nüfus oranı	0.05	0.06	0.06
Çalışma yaşındaki nüfus(milyon)	97.2	103.0	109.9
Çalışan Nüfus (milyon)	66.6	73.9	82.0
Dönem Ortalamaları		2006-10	2011-15
Nüfus artışı (%)		1.4	1.4
Çalışma yaşındaki nüfusun artış oranı (%)		1.2	1.3
Çalışan nüfus artışı (%)		2.1	2.1

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, Bangladesh Country Report, Aralık 2011

Bangladeş, dünyadaki nüfus yoğunluğu en yüksek ülkedir. 2010 yılı nüfusunun 164.5 milyon olduğu ve nüfus yoğunluğunun kilometre kare başına 1.266 kişi olduğu tahmin ediliyor. Nüfusun 2030 yılında 220 milyona ulaşmasını bekleniyor. Ayrıca, nüfus artışının çevre kirliliğini artıracığı, su ve gıda kaynakları üzerinde olumsuz etkileri olacağı öngörülüyor.

Şehirdeki nüfus artışı toplam nüfus artışının iki katı olup, 2001 yılı nüfus sayımına göre toplam nüfusun % 26'sı şehirlerde yaşamaktadır. Bu oranın 2015 yılında % 30'a ve 2030 yılında % 40'a çıkacağı tahmin edilmektedir. 2010 yılı tahminine göre 13 milyonluk nüfusu ile en önemli şehir olan başkent Dakka dünyadaki en kalabalık şehirlerden biridir. Yıllık ortalama nüfus artışı % 5 olup, 2020 yılında Dakka'nın nüfusunun 23 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir. Diğer önemli şehirlerden Chittagong, Khulna ve Rajshahi'nin de hızlı bir şekilde nüfusunun artacağı öngörülmektedir.

2001 sayımına göre nüfusun % 90'ı Müslüman, % 9'u Hindu, % 1'i de Budist ve Hıristiyan'dır. Önümüzdeki dönemde Bangladeş'in çalışma yaşındaki nüfusunun pek çok ülkedeki durumu aksine artış göstereceği tahmin ediliyor. Bu artışın, ekonomik bağımlılığı düşüreceği, istihdamı, tasarrufları, yatırımları ve ekonomik büyümeyi artıracığı öngörülmekle birlikte bu gelişmelerin eğitimin kalitesine bağlı olduğu düşünülmektedir.

Eğitim sisteminde gelişmeler olmakla birlikte Bangladeş, 2011-2015 döneminde istihdam edilen kişi sayısında artış sağlayacak yeni iş olanakları sunacak bir yapıya sahip görünmemektedir. Bunun sonucu olarak, Bangladeş ve Hindistan arasında gerginliğe neden olan Hindistan'ın Tripura, Meghalaya, Assam ve West Bengal şehirlerine Bangladeşlilerin göç etmeye devam edecekleri düşünülüyor. İş imkanlarının sınırlı olması nedeniyle, Bangladeşliler halihazırda kendilerine iş imkanı veren Orta Doğu ülkelerinde de çalışmaya devam edeceklerdir.

Bunlara ek olarak, nehir deltasında yer alan Bangladeş artan tuzluluk, sürekli tekrarlayan sel ve erozyonlar nedeniyle ekilebilir tarım alanlarını da kaybetmektedir. Bangladeş'in tarım alanlarındaki azalma ülkenin Hindistan'a göç vermesini de artırmakta ve dolayısıyla iki ülke arasında gerginliğe neden olmaktadır.

İşgücü, Ücretler, Fiyatlar (Aralık 2011)

	2007 ^a	2008 ^a	2009 ^a	2010 ^b	2011 ^b	2012 ^c	2013 ^c	2014 ^c	2015 ^c	2016 ^c
İşgücü (m)	69.4 ^b	70.9 ^b	72.3 ^b	73.9	75.4	77.0	78.6	80.3	82.0	84.5
İşgücü Değişim %	2.1 ^b	2.1 ^b	2.1 ^b	2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	3.1
İstihdam (m)	66.5	67.9	68.7	70.1	71.6	73.1	74.7	76.3	77.9	79.4
İstihdam Değişim %	2.1	2.1	1.1	2.1	2.2	2.1	2.1	2.1	2.1	2.0
İşsizlik (m)	2.9	3.0	3.7	3.8	3.8	3.8	3.9	4.0	4.1	5.1
İşsizlik Oranı (%)	4.2	4.2	5.1	5.1	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	6.0
Ücretler ve Enflasyon (% değişim-saatlik ücretler hariç)										
Tüketici Fiyatları (ort)	9.1	8.9	5.4	8.1 ^a	10.7	7.5	6.8	6.7	6.1	6.0
Tüketici Fiyatları (Yıl sonu)	11.6	6.0	8.5	8.3 ^a	10.8	5.0	9.2	4.6	6.0	6.3
Ortalama Nominal Ücretler	7.8	11.9	18.9 ^b	16.0	11.0	9.2	8.6	8.0	9.0	8.5
Ortalama Reel Ücretler	0.5 ^b	1.8 ^b	11.5 ^b	8.1	2.0	-1.1	2.4	0.6	3.0	2.2

a: Gerçekleşen, b: Tahmin, c: Projeksiyon, d: Mali yıl sonu (30 Haziran)

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, Bangladesh Country Report, Aralık 2011

Genel Ekonomik Durum

Ekonomik Yapı

GSYİH'nın Sektörlere Göre Değişim Oranı (%)

	2007 ^a	2008 ^a	2009 ^a	2010 ^a	2011 ^a	2012 ^c	2013 ^c
GSYİH	6.4	6.2	5.7	6.1	6.7	6.3	6.4
Tarım	4.6	3.2	4.1	5.2	5.0	4.2	4.0
Sanayi	8.4	6.8	6.5	6.5	8.2	8.4	7.4
Hizmetler	6.1	7.1	6.0	6.2	6.5	6.0	6.6

a: Gerçekleşen, b: Tahmin, c: Projeksiyon, d: Mali yıl sonu (30 Haziran)

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, Bangladesh Country Report, Aralık 2011

Ekonomik Performans

Bangladeş ekonomisi, 20 yıldan fazla bir süre içerisinde yardıma bağımlı bir ekonomiden ticarete bağımlı bir ekonomiye dönüşmüştür. Bununla birlikte, Bangladeş'in orta gelir düzeyinde bir ülke olabilmesi için gerekli görülen yatırım odaklı büyümeye geçebilmesi henüz başarısızdır. Hazır giyim sektörü ve işçi gelirleri ekonominin en dinamik olduğu alanlardır. Bangladeş, ülkenin tek bol kaynağı olan düşük ücretli, emek yoğun iş gücünü iyi bir şekilde kullanmaktadır.

Kişi başına ortalama gelir yıllık 1.500 \$'a yaklaşmıştır. Uzmanlar, GSYİH'nın % 7 oranında büyümesinin ülkedeki yoksulluğu önemli oranda düşürebileceğini belirtmektedirler. Bu hedefe ulaşmadaki en önemli engel ise tasarruf ve yatırım oranlarındaki düşük büyüme hızı olarak görülmektedir. Bangladeş'te yurt içi tasarrufların GSYİH'ya oranı yaklaşık % 20, yatırımların GSYİH'a oranı ise yaklaşık % 25 oranındadır. Son yıllarda, toplam yatırımın % 75'inin inşaat sektörü ile ilgili olduğu ve özel sektörün bu yatırımların 2/3'ünü gerçekleştirdiği görülmektedir. Yurt içi kaynakların düşük kapasitedeki yatırım finansmanı gücü göz önüne alındığında, ülkenin önceliği ihracat odaklı sanayileri teşvik ederek yurt dışı yabancı sermaye çekmeye vermesi gerektiği uzmanlarca belirtilmektedir. Ayrıca, yabancı sermayenin çekilebilmesi için bürokratik engellerin azaltılması ve zarar eden kamu şirketlerinin satılması da önemlidir. Bangladeş dünyada en düşük oranda kişi başına yabancı yatırım çeken ülkelerden biri konumundadır.

GSYİH Büyüme Projeksiyonu

% (Mali yıl sonu 30 Haziran)	2011 ^a	2012 ^b	2013 ^b	2014 ^b	2015 ^b	2016 ^b
GSYİH_c	6.7	6.3	6.4	6.5	6.7	6.5
Özel Tüketim	5.1	6.0	6.0	6.0	6.0	6.1
Kamu tüketimi	8.2	7.5	6.5	6.7	6.0	6.2
Gayrisafi Sabit Sermaye Yatırımları	9.8	7.2	8.0	8.3	8.5	8.0
İhracat	30.4	14.0	10.5	9.0	10.3	10.0
İthalat	32.6	13.8	11.0	9.5	10.0	10.2
İç Talep	6.6	6.4	6.6	6.7	6.7	6.7
Tarım	5.0	4.2	4.0	3.6	3.5	3.7
Sanayi	8.2	8.4	7.4	7.5	7.7	7.6
Hizmetler	6.5	6.0	6.6	6.9	7.3	6.8

a: Gerçekleşen, b: Tahmin, c: Mali yıl sonu (30 Haziran)

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, Bangladesh Country Report, Aralık 2011

Bangladeş ekonomisinin 2011/12 döneminden 2015/16 dönemine kadar istikrarlı bir şekilde büyümesi öngörülmektedir.

► Sektörler

Tarım ve Hayvancılık

Ülkede yetişen en önemli tarım ürünleri; pirinç, buğday, jüt, tütün, şeker kamışı, bakliyat, yağlı tohumlar, baharatlar, patates, yaş sebzeler, muz, mango, hindistancevizi ve jackfruit (Bangladeş'e özgü bir meyve)'dir.

Siğir, manda, keçi, koyun, kümes hayvanı ve ördek ülkede yetiştirilen önemli hayvan türleridir. Hayvancılık, ülkenin ekonomisinin önemli bir parçasıdır.

Değişik çiflik- besi, kümes ve evcil hayvanların yanı sıra ormanlarda çeşitli vahşi hayvanlar da bulunmaktadır. 200 tür memeli hayvan arasında en yüksek mevki Sundarban'da yaşayan Kral Bengal Kaplanına aittir. Chittagong'da ki dağlık bölgede filler bulunmaktadır. 150 tür kuş, 350 tür sürüngen vardır ve kayıtlı 525 kuş cinsinden 350'si yerli kuş türüdür. Deniz ve tatlı sularda 200 den fazla balık türü yaşamaktadır.

Ülkede meydana gelen ciddi sel felaketleri tarımsal üretimi kötü etkilemekte, ürünlere, canlı hayvanlara, insanlara zarar vermekte, özellikle pirinç rekoltesinin düştüğü dönemlerde ihracatı da olumsuz etkilemektedir.

Bangladeş'in toplam alanlarının 2/3'ü ekilebilme olup, şehirleşme ve nehirlerin sebep olduğu erozyonlar her yıl ekilebilir arazileri küçültmektedir.

Sanayi

Ülkedeki önemli sanayi sektörleri hazır giyim, jüt ve pamuklu tekstiller, çay işleme, kağıt, çimento, kimyasal gübre, hafif mühendislik ürünleri, şeker, yağ rafinerisi, çelik, gemi inşaatı, tuğla üretimi, konut inşaatı, halı üretimi, seramik eşya, ilaç ve eczacılık ürünleri, otobüs-kamyon montajı, radyo-TV-bilgisayar montajı'dır.

Hazır giyim sektörü en önemli sektör olup, ihracat odaklı işletmeler çoğunluktadır. Sektörde kullanılan pek çok girdi ithal edilmektedir. Sektörün ihracatı, ihracat gelirlerinin yaklaşık 2/3'ünü oluşturmaktadır. En önemli ihraç pazarları ABD ve AB ülkeleridir.

Madencilik

Bangladeş mineral kaynakları açısından en fakir olan ülkelerden biridir. Ülkenin başlıca maden ve mineral kaynakları kireç taşı, seramik kili, silis kumu ve sert kaya'dır.

Madencilik ve taş ocakçılığı ekonominin çok küçük bir bölümünü oluşturmaktadır.

İnşaat

İnşaat sektörü, özellikle kentsel bölgelerde, 1990'ların sonrasında önemli ölçüde büyüme sergilemiştir. Bu çerçevede, büyüyen orta sınıfın ihtiyaçları doğrultusunda çok katlı apartman binalarının inşası hız kazanmıştır. Diğer taraftan, 2007 yılının başında olağanüstü hal ilan edilmesinden itibaren yüksek sınıfa hitap eden gayrimenkul pazarında daralma yaşanmaktadır. İnşaat sektörünün GSYİH'ya oranı uzun süredir sabit olup, son üç yıldır % 8 civarındadır. Konut sektöründeki büyüme büyük şehirlerdeki enerji, gaz, su ve sıhhi tesisat hizmetlerinde talebi artırmakta ve ulaşım, depolama, iletişim vb. sektörlerde büyümeyle beraberinde getirmektedir.

Enerji

Ülkenin başlıca enerji üretim kaynakları; doğal gaz ve kömürdür. Bangladeş'te çıkan kömür oldukça yüksek kaliteli bir kömür cinsidir.

Büyük doğal gaz rezervlerine sahip olan Bangladeş, çok az miktarda mineral kaynaklarına sahiptir. Bengal nehir deltasında ve kıyıya yakın yerlerde petroler yabancı şirketler tarafından çıkarılmaktadır. Bangladeş'in kuzeyinden çıkarılan kömürler oldukça iyi kalitede olmasına rağmen kömürün 900 metreden daha derinde olması kömürün çıkarılmasını zorlaştırmaktadır.

Doğalgaz İstatistikleri

(Günlük Milyar Fit küp)	2006	2007	2008	2009	2010
Toplam üretim	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9
Tüketim	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9
Reservler (Trilyon fit küp, TCM)	0.38	0.37	0.37	0.37	0.37

Kaynak: BP statistics, 2011

Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Yabancı Yatırımlar

	2007a	2008a	2009b	2010c	2011c	2012c	2013c	2014c	2015c
DYY Girişi (ABD \$, milyar)	652.8	1,009.6	713.4	967.6	1,109.1	998.2	1,297.6	1,427.4	1,570.2
DYY Çıkışı (ABD \$, milyar)	0.0	0.0	0.0	-0.2	-3.0	-1.0	-2.0	-3.0	-3.0
Net Doğrudan Yabancı Yatırım	652.8	1,009.6	713.4	967.4	1,106.1	997.2	1,295.6	1,424.4	1,567.2
Doğrudan Yabancı Yatırım Stoğu	4,399	4,817	5,139	6,107b	7,216	8,214	9,512	10,939	12,509
Kişi Başına Doğrudan Yabancı Yatırım Stoğu (US\$)	27.9	30.1	31.7	37.1b	43.3	48.6	55.5	62.9	71.0
Doğrudan Yabancı Yatırım Stoğu (% GSYİH)	6.4	6.1	5.8	6.1b	6.7	7.2	7.5	7.6	7.8

a: Gerçekleşen, b: Tahmin, c: Projeksiyon

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, Bangladesh Country Report, Aralık 2011

Bangladeş doğrudan yatırım sermayesi konusunda net ithalatçı olma konumunu sürdürmektedir.

Ülke içindeki DYY stoğunun 2011 yılı sonunda 7,2 milyar ABD Doları olacağı öngörülmektedir.

UNCTAD Dünya Yatırım Raporu 2011 verilerine göre DYY çeken ülke sıralamasında Bangladeş 114. sırada yer almaktadır.

Ülkede İş Kurma Mevzuatı

Vergiler:

Ülkedeki vergileri düzenleyen kurum Ulusal Gelir Kurulu (National Board of Revenue)'dur. Vergilerle ilgili detaylı bilgilere <http://www.nbr-bd.org/> linkinden ulaşılabilir.

Ülkedeki en önemli vergi, kurumlar vergisidir.

Kurumlar Vergisi:

Hisseleri halka açık olan şirketler için vergi oranı % 37, diğerleri için % 40'dır. Yabancı şirketler için bu oran en az % 40, yabancı ile ortak şirketler için de en az % 40, yabancı bankalar için ise % 45'tir. Bu vergiler % 10 olan stopaj vergisini, % 15 olan kar dağıtım vergisini kapsamaktadır. Ulusal Gelir Kurulu % 100 ihracat için kurulmuş firmalar ya da ithal girdiye dayanan sektörler antrepo sağlamaktadır.

Gelir Vergisi:

Gelir vergisi doğrudan vergiler içindeki en önemli kaynaktır. Kademeli olarak artan bir sistemdir. Gelir vergisi ödeme gücüne göre belirlenmektedir. Bundaki amaç eşitlik ve sosyal adaleti sağlamaktır. Gelir vergileri ile ilgili bilgilere detaylı http://www.nbr-bd.org/IncomeTax/Income_Tax_at_a_Glance.pdf linkinden ulaşılabilir.

Yatırımlara Sağlanan Teşvikler

- Vergi Muafiyeti:** Genel olarak 5 ila 7 yıl arasında vergi muafiyeti pek çok iş kolundaki yatırımlar için uygulanmaktadır. Diğer taraftan, elektrik üretim santralleri için vergi muafiyeti 15 yıla kadar sağlanabilmektedir.
- Gümrük Vergisi:** İhracata yönelik sanayilere yönelik olarak gümrük vergisi muafiyeti uygulanmakta olup, diğer sanayi faaliyetlerinde % 5 oranında ad valorem gümrük vergisi uygulanmaktadır.
- Gelir Vergisi:** Bangladeş'in pek çok ülkeyle karşılıklı yatırım anlaşması yapmış olmasından dolayı, çifte vergilendirme sorunu pek çok ülke yatırımı için bulunmamaktadır. Gelir vergisi mevzuatında belirtilen bazı sektörlerde üç yıla kadar yabancı işçiler için gelir vergisinden muafiyet uygulanmaktadır.
- Yurt Dışına Kar transferi:** Yatırım sermayesinin ve kar payının yurt dışına transferinde genel olarak serbesti tanınmıştır.
- Mülkiyet:** Yabancı yatırımcılar ticari teşebbüslerini, yerel partnerlerle ortak olarak ya da tamamen kendi mülkiyetlerinde kurabilirler.

Yabancı yatırımlarla ilgili detaylı bilgilere ülkenin yatırımlar ile ilgili kurumu olan "Board of Investment (BOI)"ın internet sitesinden (<http://boi.gov.bd/>) ulaşılabilir.

İhracat amaçlı üretim bölgelerine (Export Processing Zones) yatırım yapıldığı takdirde, yatırımı yapan firma ilave bir takım kolaylık ve teşviklerden faydalanmaktadır. Bangladeş'te Dakka, Chittagong, Mongla, Comilla, Uttara ve Ishwardi serbest bölgeleri bulunmaktadır. Serbest Bölgeler hakkında detaylı bilgi için <http://www.epzbangladesh.org.bd/> sayfası ziyaret edilebilir.

Ayrıca, uygulamayla ilgili sorunlar veya olabilecek pratik öneriler için Yabancı Yatırımcılar Ticaret ve Sanayi Odası'nın web sitesi (Foreign Investor's Chamber of Commerce and Industry- <http://www.ficci.org.bd/>) incelenebilir.

Oturma ve Çalışma İzinleri

Çalışma izinleri olmadan yabancı uyruklular Bangladeş'te çalışmamaktadır. Yabancı uyruklu çalıştırmak isteyen özel sektör müteşebbisleri Bangladeş Yatırım Kurulu (Bangladesh Board of Investment)'in belirlediği formata uygun bir başvuru yapmak zorundadır.

- Başvuran kişi Bangladeş'in tanıdığı ülkelerden birinin vatandaşı olmalıdır.
- Yabancı uyruklu çalışan ancak yerel uzman/teknik eleman olmadığı durumlarda işe alınır.
- Güvenlik ile ilgili temiz kağıdı Ministry of Home Affairs (<http://www.mha.gov.bd/>)'dan alınmak zorundadır.

Ülkedeki İhaleler

Kamu İhaleleri

Bangladeş'in kamu kuruluşlarının açtığı bütün ihaleler; Merkezi İhale Kurumu'nun (Ministry of Planning, Central Procurement Technical Unit) internet sitesinde (<http://www.cptu.gov.bd/Notices.aspx>) yayımlanmaktadır.

► Dış Ticaret

Genel Durum

Bangladeş, 2010 yılında 20 milyon dolarlık ihracat ve yaklaşık 26 milyon dolarlık ithalat değeri ile 46 milyar dolar seviyesinde bir dış ticaret hacmine ulaşmıştır. 2010 yılı itibarıyla yaklaşık 6 milyar dolarlık bir dış ticaret açığı vermiştir.

Dış ticaret açığının 2012-2016 yılları arasında artacağı tahmin edilmektedir. Dış ticaret açığının 2012-2016 yılları arasında ortalama 11 milyar dolar olması, 2016 yılında ise 12,3 milyar dolara ulaşması beklenmektedir.

Bangladeş temel ürünlerde ithalata bağımlılığı nedeniyle önemli bir ticaret açığı problemiyle karşı karşıyadır. 2012-2016 yılları arasında petrol ithalatının, tüm ithalatın yaklaşık % 10'unu teşkil etmesi beklenmektedir. Ayrıca, ülkenin en önemli ihracat sektörü olan hazır giyim sektörü iplik ithalatına bağımlı durumdadır. Yurt dışında çalışan işçilerin gelirleri cari açığın azaltılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Ülkenin Dış Ticareti

Dış Ticaret Göstergeleri (Milyon Dolar)

	2007a	2008*	2009*	2010*	2011b	2012c	2013c
İhracat	12.474	16.828	17.178	20.204	23.856	26.838	30.756
İthalat	16.669	18.890	18.404	25.753	31.745	35.237	39.183
Dış Ticaret Hacmi	29.143	35.718	35.582	45.957	55.601	62.075	69.939
Dış Ticaret Dengesi	-4.195	-2.062	-1.266	-5.549	-7.889	-8.399	-8.427

a:Gerçekleşen b. Tahmin

*:2008/2009/2010 yıllarına ait veriler Trademap'ten alınmıştır.

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, Bangladesh Country Report, Aralık 2011

İhracatında Başlıca Ürünler

İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1 000 Dolar)

GTIP	Ürün Adı	2008	2009	2010
	Tüm Ürünler	16.828.057	17.178.096	20.203.818
6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası (örme)	2.741.278	2.757.303	3.318.072
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	2.670.863	2.766.557	3.068.976
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	2.343.752	2.543.410	2.852.392
6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	1.442.431	1.502.891	1.631.103
6205	Erkek/erkek çocuk için gömlek	1.018.081	1.033.702	1.273.594
6104	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs. (örme)	330.694	458.030	639.275
6105	Erkek/erkek çocuk için gömlek (örme)	515.964	511.283	613.596

0306	Kabuklu hayvanlar (canlı/taze/soğutul./donduru./kurutul./tuzlan. vs.)	448.630	412.609	469.887
6302	Yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet, mutfak bezleri	394.626	405.314	468.546
5307	Jüt ve bitki kabuğu liflerinden iplikler	231.135	197.299	400.618
6206	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz, vs.	276.122	292.473	360.053
6108	Kadın/kız çocuk için iç ve gece giyim eşyası (örme)	274.010	279.862	336.273
6111	Bebek için giyim eşyası (örme)	181.173	234.021	303.161
6209	Bebek için giyim eşyası ve aksesuar	176.264	227.337	256.616
6201	Erkek/erkek çocuk için dış giyim	222.909	209.352	256.560
6106	Kadın/kız çocuk için bluz, gömlek, gömlek; bluz (örme)	236.685	227.137	233.200
5303	Jüt ve bitki iç kabuklarının dokumaya elverişli diğer lifleri	162.194	168.970	221.303
6403	Ayakkabı; yüzü deri	151.456	163.629	199.807
6103	Erkek/erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs. (örme)	152.589	139.202	177.194
6202	Kadın/kız çocuk için dış giyim	133.070	136.722	176.597
6107	Erkek/erkek çocuk için iç ve gece giyim eşyası (örme)	120.208	139.230	174.005
6210	Plastik, kauçuk sıvanmış, emdirilmiş elyaftan hazır giyim eşyası	103.862	112.624	143.502
4107	Sığır ve atların dabaklanmış ve hazırlanmış deri ve kösesi	103.884	98.878	143.320
6211	Kadın/kız çocuk için spor, kayak ve yüzme kıyafetleri vb giyim eşyası	129.293	127.082	127.930
6212	Sutyen, korse, korse kemer, pantolon askısı, çorap bağı, jartiyer	97.084	109.117	125.896
6505	Parça halinde keçe, dantel, dokuma maddelerinden şapka, başlık	118.878	95.834	119.354
6306	Vagon ve mavna örtüleri, yelkenler, dış storlar, tente, çadır vb	67.629	103.627	111.262
6102	Kadın/kız çocuk için dış giyim (örme)	75.748	72.604	108.700
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	160.504	129.429	107.216
6114	Diğer giyim eşyası (örme)	73.554	79.028	103.785
6305	Eşya ambalajında kullanılan torba ve çuval	103.972	117.506	86.248
6101	Erkek/erkek çocuk için dış giyim (örme)	57.369	61.530	75.740
2401	Yaprak tutun ve tutun döküntüleri	30.440	48.980	75.306
8712	Bisiklet; motorsuz (üç tekerlekli dahil)	42.190	49.870	59.933
4104	Sığır ve at cinsi hayvanların dabaklanmış derileri	104.151	42.827	59.670
6112	Spor kıyafetleri, kayak, yüzme kıyafetleri (örme)	32.589	44.669	58.264
6207	Erkek/erkek çocuk için iç ve gece giyim eşyası	50.457	52.943	56.608
5310	Jüt ve bitki iç kabuğundan dokumalar	40.085	29.275	48.228
6208	Kadın/kız çocuk için iç ve gece giyim eşyası	38.769	45.890	45.195
6404	Ayakkabı; yüzü dokuma maddelerinden, tabanı kauçuk, plastik vb	26.549	40.699	42.069

Kaynak: International Trade Center (www.intracen.org/mat)

İthalatında Başlıca Ürünler

?
İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1 000 Dolar)

GTIP	Ürün Adı	2008	2009	2010
	Tüm Ürünler	18.889.758	18.404.344	25.753.417
2710	Petrol yağları (ham yağlar hariç)	897.643	1.302.793	1.706.572
5205	Pamuk (Dikiş Hariç) İpliği (Ağırlık; =>%85 Pamuk) (Toptan)	471.021	343.030	789.699
1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	724.480	603.429	774.819
1001	Buğday ve mahlut	333.817	648.055	750.534
5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	478.875	339.820	750.175
5208	Pamuk men (ağırlıkça % 85 ve fazla pamuk m.kare 200gr)	560.710	479.570	745.378

5209	Pamuk men (dokuma %85 < pamuklu 200g/m2 den fazla)	620.520	539.543	710.691
8517	Telefon cihazları (hücreli ağırlar için veya diğer kablosuz ağırlar için olan telefonlar dahil); ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar (kablolu veya kablosuz ağırlarda (yerel veya geniş kapsamlı alan ağırları gibi) iletişime mahsus cihazlar dahil),(84.43, 85.25, 85.27 veya 85.28 pozisyonunda yer alan alıcı veya verici cihazlar hariç	544.073	362.174	620.616
8502	Elektrojen grupları, rotatif elektrik konvertisörleri	304.360	179.625	474.569
1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (Katı Halde)	431.068	459.193	459.038
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlikleri 600 mm veya daha fazla) (sıcak haddelenmiş) (kaplanmamış)	212.993	297.368	369.313
5407	Sentetik iplik, monofil, şeritlerle dokumalar	264.278	268.124	350.849
0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış, tane kabukları çıkarılmış olsun olmasın)	111.180	345.857	335.577
8703	Binek otomobilleri (steysin vagonlar ve yarış arabaları dahil)	272.172	297.219	331.537
2523	Çimento	184.725	214.595	301.440
5509	Sentetik devamsız lifden iplik (dikiş hariç) (toptan)	200.524	198.824	294.935
3102	Azotlu Mineral/Kimyasal Gübreler	130.234	188.461	283.082
1507	Soya yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	174.044	301.961	279.986
9999	Başka yerde belirtilmemiş maddeler	141.001	144.264	274.283
0703	Soğan, şalot, sarımsak, pırasa ve diğer soğanımsı sebzeler (Taze/Soğutulmuş)	151.141	281.336	262.188
7207	Demir/Alaşımsız Çelikten Yarı Mamuller	96.106	164.229	256.466
7210	Demir/Çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış (600mm. Den geniş)	152.690	237.478	236.519
8408	Dizel, yarı dizel motorlar (hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu)	57.807	77.228	233.320
6006	Diğer örme mensucat	164.023	159.618	219.950
2814	Saf amonyak/amonyağın sulu çözeltileri	24	1	212.718
0402	Süt ve krema (konsantre edilmiş veya ilave şeker ya da diğer tatlandırıcı maddeleri içerenler)	116.713	118.110	202.200
3204	Sentetik organik boyayıcı maddeler	177.290	159.096	191.034
5513	Ağırlık; %85 >devamsız sentetik-pamuk dokuma < 170 gr/m2	168.962	145.817	187.165
8471	Tarifenin başka bir yerinde belirtilmeyen veya yer almayan otomatik bilgi işlem makineleri ve bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri kayıt ortamına kod şekline dönüştürerek girmeye ait makineler ile bu verileri işleyen makineler	91.899	110.031	181.731
2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	103.060	115.895	181.411
5210	Pamuk men (dokumalar, Ağırlıkça % < 85 ten az pamuk içeren, <= 200 g/m ²)	144.509	128.762	180.216
1006	Pirinç	520.379	11.435	167.013
5402	Sentetik lif ipliği (Dikiş İpliği Hariç) (Toptan)	121.845	107.450	162.467
8711	Motosiklet, mopetler, motorlu Bisikletler, sepetler	76.228	88.511	157.626
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksit-alkid reçineler vb (ilk şekilde)	100.245	97.164	157.153
1005	Mısır	14.039	103.181	156.218
3103	Fosfatlı mineral/kimyasal gübreler	412.193	147.431	154.948
8452	Dikiş makineleri, mobilyaları, iğneleri, aksam-parçaları	137.609	101.165	151.024
3105	Azot, fosfor ve potasyum gibi; iki/üçünün karışımları	20.618	83.067	145.471
8451	Dokuma maddelerini yıkama, kurutma, ütöleme makine ve cihazları	183.110	121.014	144.370

Kaynak: International Trade Center (www.intracen.org/mat)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat (1 000 Dolar)

İhracatçı Ülke	2008	2009	2010
TOPLAM	18.889.758	18.404.344	25.753.417

Ülke	2008	2009	2010
Hindistan	3.243.376	2.177.375	3.016.575
Singapur	1.250.023	1.411.580	1.703.296
Kore	1.095.016	1.063.848	1.549.909
Malezya	684.896	803.495	1.259.325
Japonya	797.774	762.279	1.023.068
Endonezya	836.026	781.765	1.018.611
Tayland	569.082	621.596	885.601
Hong Kong	707.189	621.750	831.122
Tayvan	657.115	616.546	755.135
Pakistan	422.337	367.379	636.809
Almanya	396.502	418.186	615.820
Kanada	270.923	551.288	578.347
ABD	468.066	434.896	577.179
Brezilya	237.094	607.388	537.955
Avustralya	215.368	321.041	522.527
Nijerya	17.008	76.193	371.568
İtalya	243.885	235.911	332.339
Arjantin	204.628	214.004	214.861
Birleşik Krallık	118.307	106.224	176.705
Türkiye	69.527	134.733	169.540
Hollanda	70.698	98.186	162.566
Rusya Fed.	222.458	104.484	161.121
Finlandiya	100.851	32.071	148.023
Belçika	74.611	82.033	128.074
Ukrayna	54.502	332.205	112.710
Fransa	108.501	99.258	105.464
İsveç	130.110	81.071	95.441
İran	-	-	86.592
İspanya	88.261	68.804	85.003
İsviçre	122.832	66.800	79.596
Tunus	102.561	30.710	78.158
Fas	79.392	18.151	62.733
Yeni Zelanda	28.847	44.563	61.712

Kaynak: International Trade Center (www.intracen.org/mat)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracat (1 000 Dolar)

İthalatçı Ülke	2008	2009	2010
TOPLAM	16.828.057	17.178.096	20.203.818
ABD	3.982.746	3.886.495	4.540.906
Almanya	2.499.897	2.758.290	3.115.672
Birleşik Krallık	1.670.036	1.639.473	1.824.955
Fransa	1.300.891	1.305.272	1.499.306
İspanya	824.152	859.494	931.767
Türkiye	447.709	523.420	844.661
Kanada	612.497	710.732	811.328
İtalya	637.452	624.876	725.672

Hollanda	451.731	533.312	612.707
Belçika	645.672	494.102	538.665
Polonya	255.708	301.674	384.213
Japonya	200.446	264.377	373.890
Hindistan	329.782	234.422	288.532
Danimarka	185.543	205.163	278.946
ÇHC	131.910	140.722	268.876
Avusturya	269.379	238.033	253.849
İsveç	215.359	209.949	245.246
Rusya Fed.	144.831	124.876	194.913
İsviçre	115.857	128.067	144.336
Slovakya	64.104	123.387	144.262
Kore	169.034	121.944	139.300
Meksika	134.848	125.174	135.327
Hong Kong	120.806	93.159	134.578
İrlanda	70.514	98.733	131.501
Avustralya	45.550	117.238	128.644
Norveç	99.971	104.640	124.593
Çek Cum.	100.211	107.173	117.300
Finlandiya	86.969	90.133	102.057

Kaynak: International Trade Center (www.intracen.org/mat)

► Dış Ticaret Politikası ve Vergiler

Tarifeler ve Diğer Vergiler

Genel Olarak Gümrük Vergileri

Bangladeş'in ekonomi politikasında gümrük vergilerinin büyük önemi bulunmaktadır. Her ne kadar gümrük vergilerinde önemli düşüşler gerçekleştirilmiş olsa da, devlet gelirlerinde gümrük vergilerinin büyük payı olması nedeniyle, halen vergilerin yüksek oranlı olduğu söylenebilir.

Ülkedeki vergileri düzenleyen kurum Ulusal Gelir Kurulu (National Board of Revenue)'dur. İthalat rejimi ya da gümrük tarifeleri aşırı derecede korumacı bir yapıda değildir. İthal ürünler için gümrük vergileri "0 ile % 25" arasında değişmektedir.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Ülke 1971 yılında bağımsızlığını ve egemenliğini kazandıktan sonra Standard Kurumunu da faaliyete geçirmiştir. 1956 yılında Dakka'da kurulan ve devlet kuruluşu olan Merkezi Test Laboratuvarı (The Central Testing Laboratory - CTL) da devletin, özel sektörün ve derneklerin test işlemlerini yapmakla yükümlü idi.

Bangladeş'in standartlarla ilgili kurumu Bangladesh Standards & Testing Institution (Bangladeş Standard ve Test Kuruluşu) bahsi geçen iki kuruluşun yerine 1985 yılında kurulmuştur. Kurumun web sayfası <http://www.bsti.gov.bd/>'dir.

İthalatta zorunlu standard uygulaması olan ürünler Bangladeş Standard ve Test Kurumu'nun http://www.bsti.gov.bd/cert_mark_redMandProd.html linkinde verilmektedir.

► Türkiye ile Ticaret

Genel Durum

Türkiye-Avustralya Dış Ticaret Değerleri (Milyon ABD Doları)

Yıl	İthalat	İthalat Değişim %	İhracat	İhracat Değişim %	Hacim	Denge
2000	26,0	4,80%	26,0	-1,20%	52,0	0,1

2001	22,2	-14,40%	15,3	-41,40%	37,5	-7,0
2002	32,0	43,70%	15,4	1,10%	47,4	-16,5
2003	41,7	30,50%	40,3	161,10%	82,1	-1,4
2004	83,7	100,60%	33,1	-17,90%	116,8	-50,6
2005	100,0	19,50%	90,7	173,90%	190,8	-9,3
2006	168,4	68,40%	92,0	1,40%	260,4	-76,4
2007	245,7	45,90%	63,0	-31,50%	308,7	-182,7
2008	447,7	82,20%	69,5	10,30%	517,2	-378,2
2009	523,6	16,90%	134,7	93,80%	658,3	-388,8
2010	844,7	61,30%	169,5	25,80%	1.014,2	-675,1
2011	896,0	6,10%	132,2	-22,00%	1.028,2	-763,8
2011 / (1-12)	896,0	6,10%	132,2	-22,00%	1.028,2	-763,8
2012 / (1-12)	766,4	-14,50%	214,2	62,00%	980,6	-552,2

Kaynak: TÜİK

2012 yılında iki ülke arasında gerçekleşen ticaret hacmi 980 milyon dolar olup; bir önceki yıla göre %4,6 azalmıştır.

Türkiye'nin Bangladeş'e yönelik ihracatı incelendiğinde, ihracatta yıllar itibarıyla sürekli bir artış trendi dikkat çekmektedir. 2012 yılında ihracatımız bir önceki yıla göre % 62 oranında artarak 214 milyon dolara ulaşmıştır.

2012 yılı ithalatımız ise bir önceki yıla göre % 14,5 azalarak 766 milyon dolar civarında gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Bangladeş'e İhracatında Başlıca Ürünler (1000 ABD Doları)

GTİP	ÜRÜN ADI	2009	2010	2011
7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	30.350	34.612	51.147
8451	Dokuma ipliklerin, mensucatın yıkanması, temizlenmesi, kurutulması, ütülenmesi, sarılması, katlanması	10.252	10.524	10.942
0909	Anason, rezene, kişniş, kimyon, kimyonu tohumu ve ardıç meyveleri	2.419	4.167	4.922
0402	Süt, krema (konsantre edilmiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı madde içerenler)	-	-	4.557
3809	Mensucat, kağıt, deri vb. İçin apre veya finisaj müstahzarları, müstahzar haşıl ve apreler, müstahza	3.264	4.495	4.493
4818	Tuvalet kağıtları, kağıt havlu, mendil, kumaş, masa örtüsü, kağıt mendiller vb.	2.372	3.129	3.935
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, ku)	1.812	2.105	3.371
8445	Dokumaya elverişli elyafın hazırlanması, eğirme, katlama, bükme ve ipliklerin hazırlanmasına mahsus	2.902	717	2.705
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontro	35	24	2.079
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörün	-	-	1.600
5209	Pamuklu mensucat (ağırlık itibarıyla % 85 veya daha fazla pamuk içeren ve m2 ağırlığı 200 gr. I geç)	2.514	3.291	1.444
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları (sabunlar hariç)	1.036	1.005	1.401
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1.216	1.092	1.286
3906	Akrilik polimerleri (ilk şekillerde)	1.168	1.325	1.267
4205	Tabii veya terkip yoluyla elde edilen deri ve köseleden diğer eşya	744	949	1.196
5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	510	771	1.076
3202	Debagatte kullanılan sentetik organik ve anorganik maddeler ve müstahzarlar	667	1.361	1.029
2712	Vazelin, parafin, petrol mumu, yağlı mum, ozakerit, linyit mumu. turb mumu vb.	255	371	979

7208	Demir veya alaşimsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik ≥ 600 mm) (sıcak haddelenmiş) (kaplanm)	-	-	963
3204	Sentetik organik boyayıcı maddeler, floresanlı aydınlatma maddeleri veya lüminofor olarak kullanıla	1.588	1.720	884
4821	Kağıt veya kartondan her cins etiketler	342	606	881
2515	Mermer ve traverten, ekosin, su mermeri, kireçli taşlar	363	507	866
5211	Pamuklu mensucat (pamuk oranı $< \% 85$ olan sentetik veya suni liflerle karıştırılmış olup m2. Ağırlığı	74	770	854
7013	Sofra, mutfak, tuvalet, yazıhane, ev tezyinatı ve benzeri işler için cam eşya	905	726	843
3307	Tıraş müstahzarları, vücut deodorantları, banyo müstahzarları, tüy dökücüler, vb.	509	1.170	833
8443	Baskı yapmaya mahsus makinalar; kopyalama ve faks makinaları; bunların aksam, parça ve aksesuarları	57	870	757
8502	Elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları ve rotatif elektrik konvertörleri	949	23.007	745
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelik	48	138	724
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	450	683	718
2513	Sünger taşı, zımpara taşı, tabii korindon, tabii süleyman taşı ve diğer tabii aşındırıcılar	416	960	711
8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	176	112	661
3207	Seramik, emaye veya cam sanayinde kullanılan boya, sır, cila vb.	79	104	585
8538	Esas itibarıyla 85.35, 85.36 veya 85.37 pozisyonlarında yer alan cihazlarda kullanılmaya uygun aksam	148	223	547
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fişe	59	341	537
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	24	35	514
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	392	572	477
9606	Düğmeler, çıtçıtlar, düğme formları ve bunların diğer aksamı; düğme taslakları	470	584	462
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	39	725	456
2102	Mayalar	372	395	412
5210	Pamuk men (dokumalar, ağırlıkça $\% < 85$ ten az pamuk içeren, ≤ 200 g/m ²)	123	164	393
TOPLAM (Diğerleri Dahil)		134.742	169.522	132.200

Kaynak: TÜİK

2012 yılında Türkiye'nin Bangladeş'e ihrac ettiği ürünlerin başında, toplam ihracat içindeki $\% 46$ 'lık pay ile demir veya alaşimsız çelikten yarı mamuller olup, onu $\% 6,4$ 'lük payı ile dokuma maddelerini yıkama, kurutma, ütüleme makine ve cihazları izlemektedir.

Türkiye'nin Bangladeş'ten İthalatında Başlıca Ürünler (Milyon ABD Doları)

GTİP	ÜRÜN ADI	2010	2011	2012
5307	Jüt ve bitki kabuğu liflerinden iplikler	175,87	178,11	186,92
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya (örme)	211,26	186,78	117,61
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme)	81,37	103,15	90,89
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıy)	91,67	95,6	79,01
6205	Erkekler ve erkek çocuklar için gömlekler	78,13	86,85	70,73
6201	Erkek veya erkek çocuk için palto, kaban, kolsuz ceket, pelerin, anorak (kayak ceketleri dahil), rüz	13,62	23,24	36,79
6202	Kadın ve kız çocuk için manto, kaban, kolsuz ceket, pelerin, anoraklar (kayak ceketleri dahil), rüzg	10,38	17	29,18
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	57,53	67,9	28,13
6211	Spor, kayak ve yüzme kıyafetleri; diğer giyim eşyası	6,73	14,34	18,85
6206	Kadınlar ve kız çocuklar için bluzlar, gömlekler ve gömlek-bluzlar	10,33	9,74	12
6105	Erkekler ve erkek çocuklar için gömlekler (örme)	17,88	17,93	8,67

6111	Bebek için giyim eşyası ve aksesuarı (örme)	8,93	7,36	7,85
6911	Porselen veya çiniden sofraya ve mutfak eşyası, diğer ev eşyası ve tuvalet eşyası	3,2	4,51	7,48
6209	Bebek için giyim eşyası ve aksesuar	7,02	8,14	6,63
6106	Kadınlar ve kız çocuklar için bluzlar, gömlekler, gömlek -bluzlar (örme)	14,15	10,32	6,03
6104	Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüz)	12,64	7,63	5,4
5510	Suni devamsız lifden iplikler (dikiş ipliği hariç)	0	2,86	5,13
6115	Külotlu çoraplar,taytlar, kısa ve uzun konçlu çoraplar, soketler (varis çorapları dahil) ve patik çorak	4,76	4,58	4,66
5509	Sentetik devamsız lifden iplik (dikiş ipliği hariç) (toptan)	0	0,18	4,54
6210	Plastik, kauçuk sıvanmış, emdirilmiş elyaftan hazır giyim eşyası	3,13	8,36	3,67
2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	3,95	3,48	3,54
6310	Kullanılmış veya yeni paçavralar, sicim, ip ve halat döküntüleri ve sicim, ip ve halattan kullanımı	3,57	5	2,59
5310	Jüt ve bitki iç kabuğundan dokumalar	0,27	1,37	2,48
5508	Suni ve sentetik devamsız liflerden dikiş ipliği			2,38
6108	Kadın ve kız çocuk için kombinezon, jüpü veya jüpon, slip ve külot, gecelik, pijama, lizöz, bornoz vb	1,62	2,39	2,3
5701	Düğümülü veya sarmalı halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden düğümülü veya sarmalı yer kaplam	0,62	0,86	1,74
6302	Yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet ve mutfak bezleri	1,3	2,4	1,63
4104	Sığır (buffalo dahil) ve at cinsi hayvanların dabalılanmış veya crust (arakurutmalı) post ve derileri	0,81	0,81	1,59
6103	Erkekler ve erkek çocuklar için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (örme)(y)	6,31	3,36	1,47
5402	Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç) (perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	1,3	0,3	1,24
6217	Giyim eşyasının diğer aksesuarı; giyim eşyasının veya giyim eşyası aksesuarının parçaları	1,9	1,85	1,21
6112	Spor, kayak ve yüzme kıyafetleri (örme)	3,05	1,46	0,96
6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deri	0,67	1,04	0,92
4107	Sığır (buffalo dahil) ve atların dabalılanmış ve ileri derecede hazırlanmış post ve deri ve köselesi	2,02	0,78	0,91
4013	Kauçuktan iç lastikler	0,45	0,48	0,87
6114	Diğer giyim eşyası (örme)	2,26	0,95	0,83
6107	Erkek ve erkek çocuk için külotlar, slipler, gece gömlekleri, pijamalar, bornozlar, robdşambırlar ve	0,92	1,54	0,75
6102	Kadınlar ve kız çocukları için manto, kaban, kolsuz ceket, pelerin, anorak (kayak ceketini dahil), rüz	0,75	1,11	0,71
3926	Plastikten diğer eşya	0,15	0,53	0,67
6207	Erkekler ve erkek çocuk için fanila, atlet, külot, slip, gece gömlekleri, pijamalar, bornozlar, robd	0,28	1,09	0,66
TOPLAM (Diğerleri Dahil)		844,66	895,97	766,38

Kaynak: TUIK

Türkiye'nin 2012 yılında, Bangladeş'den gerçekleştirdiği ithalatta; jüt ve bitki kabuğu liflerinden iplikler, kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya ve erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort ilk sıralarda yer almaktadır.

İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

Anlaşma / Antlaşma / Mutabakat	İmza Tarihi
Ticaret Anlaşması	27 Temmuz 1976
Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması	5 Mart 1979 (1982'de değişiklik yapıldı)
Karşılıklı Olarak Yatırımların Teşviki ve Korunması Anlaşması	12 Kasım 1987
Teknik İşbirliği Anlaşması	14 Mayıs 1993
Cifte Verailendiriminin Önlenmesi Anlaşması	31 Ekim 1999

Kaynak: Bangladeş Büyükelçiliği

Pazar ile İlgili Bilgiler

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Ülkedeki ilgili kuruluş olan Patent, Dizayn ve Ticari Marka Ofisi'nin iletişim bilgileri aşağıda verilmiştir.

Patents, Design and Trade Marks Office
91 Motijheel C/A Dhaka-1000 Bangladesh
Tel: +880-2-9560696

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

İthal malların ve ambalajlarının dinsel ya da ahlak dışı öğeler içermemesi gerekmektedir. Süt paketlerinde ürünün içeriğinin Bangla dilinde (sadece İngilizce yeterli değildir) belirtilmesi gerekmektedir. Ayrıca, üretim ve son kullanım tarihlerinin de Bangla dilinde ve İngilizce olarak belirtilmesi gerekmektedir.

Etiketleme

Ürün etiketleme kuralları 2006 yılında oluşturulmuş olup, günümüzde üretici ve ithalatçılar ürünlerini kendi tercihlerine göre etiketleyebilmektedir. Ulusal ürün etiketlemesinin önemini vurgulamak amacıyla Bangladeş Standard ve Test Kuruluşu ürün etiketleme kurallarını oluşturmuştur.

Üretici adı, açık adres ve menşei tüm ürün etiketlerinde olması gereken bilgilerdir. Bu bilgilere ek olarak içeriğinde kullanılan maddeler, ürünün kompozisyonu, parti no, son kullanma tarihi ve tarım/gıda ürünleri ile kimyasal ürünler için gerekli diğer bilgiler etiket üzerinde yer almalıdır. Ayrıca, ağırlık ve ölçü birimleri uluslararası sisteme uygun yazılmalıdır.

Para Kullanımı

Bangladeş'in para birimi Taka (BDT)'dir.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Umuma Mahsus Pasaport hamilleri vizeye tabidir. Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri ülkeye yapacakları üç aya kadar ikamet süreli seyahatlerinde vizeden muaftır.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Çalışma Saatleri:

Resmi Tatiller

21 Şubat Uluslararası Anadil Günü
26 Mart Bağımsızlık Günü
25 Aralık, Noel
29 Ekim, Cumhuriyet Bayramı
1 Mayıs, İşçi Bayramı
16 Aralık, Zafer Günü
* Dini bayramlar ve tatiller, dini takvimlere göre belirlenmektedir.
14 Nisan, Bengal Yeni Yılı

Kaynak: T.C. Bangladeş Büyükelçiliği

Bankalar dahil; Pazar-Perşembe 09:00-17:00, Sanayi Kuruluşları haftada 48 saat çalışmakta

Yıldönümleri ve Bayramlar (Festivaller)

Yıldönümleri, fuar ve festivaller sıradan Bangladeş'inin sosyal hayatında önemli rol oynar. En büyük dini Bayram Eid-ul-Fitr (Ramazan Bayramı) dir. Diğer Müslüman bayramlar ise Eid-ul-Azha (Kurban Bayramı), Eid-e-Miladunnabi (Hz. Peygamber'in doğum günü), Muharram (Aşure Günü) ve

Shab-e-Barat (Berat Kandili) dir. Hinduların Durga Puja, Hıristiyanların Noel, Budistlerin Buddha Purnima günleride yaygın olarak kutlanır. Dini olamayan kutlamalardan Bangladeş Yeni yılı (14 Nisan-Pahela Baishakh), Dil Şehitleri Günü (21 Şubat, halen bütün dünyada Uluslararası Dünya Anadil Günü olarak kutlanmakta), Bağımsızlık ve Milli Gün (26 Mart), Milli Devrim ve Dayanışma Günü (7 Kasım) ve Zafer Günü ülke çapında kutlanır.

Kullanılan Lisan

Bangla veya Bengali Bangladeş'in resmi dilidir. İngilizce, eğitim ve ticaret alanında yaygın olarak kullanılır. Arapça da pekçok kişi tarafından okunur, anlaşılır ve öğrenilir. Bangla dünya genelinde 200 milyondan fazla kişi tarafından konuşulmaktadır.

Ulaşım

Uluslararası Havalimanları: Dhaka, Chittagong ve Sylhet
Yerel Havaalanları: Jessore, Ishwardi, Comilla, Cox's Bazar, Thakurgaon, Syedpur, Rajshahi, Barisal.

Yerel Saat

GMT'den 6 saat ileridedir.

İklim

İklim

Bangladeş'te tropik muson iklimi hakimdir. Bir yılda temel olarak dört mevsim vardır-Kış (Aralık-Şubat), Yaz (Mart-Mayıs), Muson (Haziran-Eylül) ve Sonbahar (Ekim-Kasım). Hava sıcaklığı kışın ortalama 9 °C, yaz aylarında ise 21 °C ile 34 °C arasında değişmektedir.

Bitki Örtüsü

Ülke tropik iklim sebebiyle zengin bitki örtüsüne sahiptir. Kırsal alanlarda mango, muz, jackfruit, hindistan cevizi, bambu, banyan ağaçları ve diğer çiçekli, meyveli, kerestelik veya yakacak bitki ve ağaçlar bulunmaktadır. Ormanlar, ülkenin yaklaşık yüzde 17'sini kaplamaktadır. Otlar ve çalılar her yerde yetişmektedir. Sundarban olarak da bilinen, dünyanın en geniş mangrove ormanları Ülke'nin güney-güneybatı sahilinden Hindistan'a kadar uzanmakta ve ünlü Bengal kaplanına sığınak sağlamaktadır.

🔍 Tarım ve Gıda Ürünleri İhraç Potansiyelimiz

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2011 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2011 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2011 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2011	Türkiye'nin Ülkeye İhracatındaki Değişim 2010-2011 (%)	Ülkenin Toplam İthalatındaki Değişim 2010-2011 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2011 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2012 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
Sert kabuklu meyveler	080222	Kabuksuz fındık	-	-	2010: 892 2011: 1.041	-	-	-	-	-	-	MFN % 12
Yaş meyve ve sebze	0805	Narenciye	61	-	2010: 862 2011: 1.067	0,48	-	53	-	-	G.Afrika (31,3) ÇHC (26,4) Mısır (25,4) ABD (11,8) Avustralya (2,7)	MFN % 25
Yaş meyve ve sebze	080610	Yaş üzüm	6	-	2010: 203 2011: 176	0,08	-	-13	-	0,03	ÇHC (52,1) ABD (24,2) Avustralya (20,1) İtalya (1,7) Pakistan (1)	MFN % 25
Kuru Meyveler	080620	Kuru üzüm	404	-	2010: 418 2011: 507	0,26	-	50	-	-	ÇHC (99,7) Pakistan (0,03)	MFN % 25
Yaş meyve ve sebze	080810	Elma	89	-	2010: 33 2011: 37	1,26	-	18	-	-	ÇHC (84,4) G.Afrika (8,1) Brezilya (4,9) Yeni Zelanda (1,9) ABD(0,5)	MFN % 25
Zeytinyağı	1509	Zeytinyağı	1,2	2010: 0,326 2011: 0,16	2010: 64 2011: 50	0,02	-9	20	0,16	-	İspanya (79,7) Türkiye (12,6) İtalya (7,5) Singapur (0,2) Kıbrıs (0,1)	MFN % 12
Bakliyat	0713	Bakliyat	170	2010: 21 2011:0,17	2010: 276 2011: 256	2,15	-42	-3	0,17	5,89	Avustralya(54) Kanada (41,7) Etopya (2,7) ABD (1,1) Ukrayna (0,2)	MFN 0-%5
Unlu Mamuller	190531	Tatlı bisküvi	0,7	2010:0,05 2011:0,04	2010: 171 2011: 256	0,01	-11	-35	0,03	0,01	Malezya (68) Endonezya (6,8) Türkiye (5,4) Danimarka (3,5) İngiltere (3,5)	MFN % 25
											Türkiye (37,8) Endonezya	

Unlu Mamuller	190532	Gofretler	0,2	2010: 0,19 2011:0,07	2010: 107 2011: 131	0,01	-47	-73	0,05	0,04	(41,1) Malezya (17,8) Tayland (2,2) Yunanistan (1,1)	MFN % 25
Maya	2102	Maya	8,2	2010: 0,40 2011: 0,42	2010: 177 2011: 180	0,41	-	-	0,34	0,32	ÇHC (81,7) Belçika (8,7) Türkiye (5) Tayland (2,8) Malezya (2)	MFN % 5

Kaynak : Tablonun hazırlanmasında Türkiye'ye ilişkin rakamlarda TUIK, diğer ülkelere ilişkin istatistik rakamlarında UN-ITC TradeMap, gümrük vergisi konusunda AB ülkeleri için TARIC diğer ülkeler için kendi gümrük idarelerinin verileri kullanılmıştır.

* Veriler 9 aylıktır.

Bakliyat

Bangladeş, üretiminin kısıtlı olması nedeniyle bakliyatta ithalata bağımlı konumunda bulunmaktadır. Bakliyat ithalatında en önemli ürün mercimek yer almakta olup, ülkemiz de bu üründe Kanada ve Avustralya ile birlikte önemli tedarikçiler arasında yer almaktadır.

Ağırlıklı olarak kırmızı mercimek tercih edilmekte olup, mercimek ithalatının küçük bir bölümü yeşil mercimektir.

İthalatta bu sektörde ikinci önemli ürün bezelye olup, bu ürünün tedarikinin tamamına yakını Kanada tarafından gerçekleştirilmektedir. Nohut ithalatı ise ağırlıklı olarak Avustralya'dan yapılmaktadır.

Bangladeş, dünya bakliyat ithalatından % 4,39 pay almakta olup, en büyük 3. ithalatçıdır.

Türkiye'nin ülkenin ithalatından aldığı pay % 6,2'dir.

Bisküvi

Bangladeş'te artan gelir seviyesi ve süpermarketlerin yaygınlaşması tüketicilerin ithal ürünlere daha fazla ilgi göstermesine neden olmuştur. Özellikle süpermarketler işlenmiş ve ithal ürünlerin tüketicilere sunulduğu bir perakende birim olarak önemli bir rol oynamakta olup, ülkemiz kökenli ürünlerin özellikle bu yolla tüketicilere ulaştırılabileceği düşünülmektedir.

Ülkede faaliyet gösteren bisküvi firmalarının başlıcaları arasında Haque Brothers, Bengal Biscuits, Bangas Limited, Alamin Biscuit ve Nabisco yer almaktadır.

Kuru Meyveler

Kuru Üzüm

Göreceli daha uzun raf ömrü nedeniyle Bangladeş tüketicileri tarafından tercih edilmeye başlanan kuru üzüm, ağırlıklı olarak Çin, Hindistan ve Pakistan'dan tedarik edilmektedir. Ülkemizin dünyada önemli bir üretici olması nedeniyle bu alanda önemli bir potansiyele sahip olabileceği düşünülmektedir.

Maya

Pirinç ülkede kullanılan en önemli hububat konumunda olup, buğday ikinci önemli tüketilen hububat çeşididir. Toplam hububat tüketiminin kişi başı 238 kg olduğu tahmin edilmekte olup, buğday bu miktarın %7'sini oluşturmaktadır. Ülkede buğday mevsiminin kuru ve az yağışlı olduğu kış mevsiminde ekilmekte, diğer mevsimlerde pirinç üretimine ağırlık verilmektedir.

Ülkede gelir düzeyinin artması sonucu ekmek çeşitleri ve unlu mamuller ülkenin büyük yerleşim yerlerinde bulunan süpermarketlerde yer almaya başlamış ve bu bağlamda maya çeşitlerine olan talebin önümüzdeki dönem artacağı düşünülmektedir.

Sert Kabuklu Meyveler

Fındık

Bangladeş'te üretime konu olan sert kabuklu meyve betel fıstığıdır. Ancak betel fıstığının tüketimi diğer sert kabuklu meyve tüketiminden farklı olup, bu ürün yaprağı ile birlikte çiğnenmekte, çerez olarak tüketilmemektedir.

Şekerli ve çikolatalı mamuller Bangladeş'te lüks ürün olarak algılanmakta olup, bu ürünlerde fındığın kullanımını ile ilgili tanıtım çalışmalarının yapılması, halihazırda bu ülkeye ihracatı henüz bulunmayan fındık ve fındık mamulleri ihracatımız açısından önem arz etmektedir.

Yaş Meyve Sebze

Bangladeş'te yaş meyve ve sebzeler hastalıktan koruyucu ve iyileştirici besinler olarak algılanmakta olup, tüketiciler arasında değerli gıdalar olarak algılanmaktadır. Ülkede daha fazla meyve ve sebze üretimi için girişimler bulunmakla birlikte alanın kısıtlı olması ve tüketicilerin artan geliri nedeniyle, bu ürünlerin ithalatı yıldan yıla artmaktadır.

Kişi başı yaş meyve ve sebze tüketiminin 85 kg olduğu tahmin edilmekte olup, meyve tüketiminin de artan gelirle birlikte yılda 15 kg civarına ulaştığı tahmin edilmektedir. Patetes, patlıcan ve yeşil yapraklı sebzeler en çok tercih edilen sebze türleri olup, meyvelerden muz, mango ve jackfruit en çok tüketilen ürünler arasında bulunmaktadır.

Narenciye

Bangladeş'te narenciye üretimi olmakla birlikte üretimde zaman zaman doğal felaketler, hasat sonrası

kayıplar ve bitki zararlılarından kaynaklanan kayıplar nedeniyle önemli boyutlara ulaşmaktadır. Özellikle narenciyede sık görülen kanser hastalığı, söz konusu ürünlerin ihracatında önemli sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Bangladeş İstatistik Bürosu verilerine göre narenciye üretimi 120 bin ton civarında bulunmakta olup, üretim alanı yaklaşık 660 hektardır. Üretimin yaklaşık 20-30 bin tonu ihraç edilmekte olup, başlıca ihracat pazarları AB ülkeleri ile Kuveyt, Katar, Hong Kong, Malezya ve Singapur'dur.

Üretime en çok konu olan tür limon ve misket limonu olup, başlıca türler Ada Lebu, Elachi Lebu, Zara Lebu, Kagji, Lebu, ve Satkara'dır.

Coğrafi olarak daha yakın olması nedeniyle bu alanda başlıca tedarikçiler G. Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Butan, Mısır ve Çin Halk Cumhuriyeti'dir. Son yıllarda Bangladeş'te gelir düzeyinin artmasıyla portakal ithalatı da önemli düzeyde artış göstermiş olup, en önemli tedarikçi ülke G. Afrika olmuştur.

Bangladeş, dünya narenciye ithalatından % 0,39 pay almaktadır. Ülkenin narenciye ithalatı 2010 yılında bir önceki yıla göre % 53 artmıştır.

Elma

Bangladeş'te kişi başı gelirin artması ile elma son yıllarda tüketiciler tarafından aranan bir ürün konumuna gelmiştir.

Çin Halk Cumhuriyeti'nden Fuji ve Golden Delicious çeşidi elma ithal edilirken, G. Afrika'dan ağırlıklı olarak Golden ve Red Delicious çeşitleri tercih edilmektedir.

Ülkenin elma ithalatı 2010 yılında bir önceki yıla göre % 30 artmıştır.

Üzüm

Bangladeş ikliminin üzüm yetiştirmek için çok uygun olmaması nedeniyle bu ürün ithal edilmektedir. Artan gelir düzeyi ile birlikte bu meyveye olan talep de artmaya başlamıştır.

Özellikle coğrafi olarak yakın ülkeler konumunda bulunan Çin, Hindistan, ABD ve Avustralya başlıca tedarikçi konumunda bulunmaktadır.

Soğan

Bangladeş mutfağında önemli bir ürün konumunda bulunan soğan ağırlıklı olarak Hindistan'dan ithal edilmekle birlikte, 2011 yılında bu ülkede soğan fiyatlarının artması sonucu başka tedarikçi pazarlar önem kazanmaya başlamıştır.

Ülkemizin dünyada önemli bir soğan üreticisi olması nedeniyle özellikle dünya fiyatlarının elverişli olması durumunda bu ülkeye soğan ihracatımızın artırılacağı düşünülmektedir.

Bangladeş, dünya soğan ithalatından % 5,79 pay almakta olup, en büyük 5. ithalatçıdır.

Zeytinyağı

Bangladeş'te geleneksel olarak acı bir tada sahip olan hardal yağı kullanılmakta olup, ancak son yıllarda tüketici tercihlerinin değişime uğramasıyla daha tadı daha nötr olan yağlar tercih edilmeye başlanmıştır. Diğer kullanılan bitkisel yağlar soya yağı ve palm yağı olup, bu yağlar rafine edilmiş formlarda tüketilmektedir. Özellikle palm yağı 1990'ların başında ithal edilmeye başlanmış olup, gıda üretiminde en çok kullanılan yağ çeşidi olmuştur.

Yaklaşık 775 milyon dolarlık ithalat değeri ile palm yağı ülkenin genel ithalatı içinde en önemli 3. ürün konumunda yer almaktadır.

Zeytinyağı tüketimi yaygınlaşmamış olmakla birlikte, gelir düzeyinin yükselmesi ve sağlıklı beslenmeye yönelik talebin artması ile önümüzdeki dönemde zeytinyağı ihracatımızın artacağı düşünülmektedir. 2007 yılında ülkemiz bu sektörde en önemli tedarikçi konumunda bulunmuş olup, 2010 yılında İspanya en önemli ihracatçı konumunda yer almaktadır.

Sanayi Ürünleri ve Hizmetler İhraç Potansiyelimiz

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2011 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2011 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2011 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2011	Türkiye'nin Ülkeye İhracatındaki Değişim 2010-2011 (%)	Ülkenin Toplam İthalatındaki Değişim 2010-2011 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2011 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2012 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
Mücevherat	7113	Mücevherat	86	2010: - 2011: 0,004	2010:1.530 2011:1.951	0,15	100	19	0,003	-	Singapur (99,9)	% 25
İnşaat Malzemeleri	721420	İnşaat Çubukları	0,2	2010: - 2011: -	2010:3.280 2011:4.569	0	-	-52	-	-	ÇHC (100)	% 5
Petrol Ürünleri	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	2.318	2010: 1,1 2011:1,2	2010:3.949 2011:5.817	0,26	18	43	0,98	0,67	Malezya (42,1), Singapur (33,6), Tayvan (12,1), G. Kore (8,5), Çin (1,7),	MFN %5-%12-%25
İlaç	2941	Antibiyotikler	50,2	2010: - 2011: -	2010:6,1 2011:6,1	0,29	-	-6	-	-	ÇHC (83,3) Kore (4,1) İtalya (3,7) İspanya (3,3) Tayland (1)	0
İlaç	3004	İlaç karışımları	55,5	2010: 0,03 2011: 0,2	2010:358 2011:500	0,02	566	-6	0,13	0,47	Danimarka(23) İsviçre (19,1) Almanya (11,4) Avustralya (9,4) Fransa (5,5)	MFN 0, % 5, %25
İnşaat Malzemeleri	7019	Cam lifleri (cam yünü dahil) ve bunlardan eşya (iplik, dokunmuş mensucat gibi)	6,7	2010:0,037 2011:0,054	2010:92,7 2011:100,3	0,06	46	9	0,05	0,04	ÇHC (78,2) Japonya (10,6) Malezya(2,5) Tayvan (1,8) Tayland (1,6)	MFN %5-%12-%25
Beyaz Eşya	8528	Televizyon	50,1	2010: - 2011: 0,002	2010:1.751 2011:1.884	0,04	-100	-3	-	-	ÇHC (55,1) Singapur (20,8) Malezya (19,4) Endonezya (1,1) Almanya (0,9)	MFN % 25
İnşaat Malzemeleri	8544	Kablo ve Teller	67,7	2010:0,3 2011:0,5	2010:1.806 2011:2.314	0,07	0,07	28	0,53	0,01	ÇHC (70,9) Kore (9) ABD(3,2) Tayland (2,6)	MFN %12-%25

Maden ve Mineraller	2602	Mangan	0,7	2010: - 2011: -	2010:7,4 2011:15,7	0,01	-	10	-	-	İsviçre (2,7) Tayland (99,2) Çin (0,8)	MFN % 5
Beyaz Eşya	8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	117,3	2010: 0,03 2011: 0,5	2010:1.521 2011:1.811	0,3	1.566	-4	0,28	0,53	ÇHC (69,7) Tayland (8,8) Singapur (4,2) Danimarka (3,1) Endonezya (2,3)	MFN %3- 25
Makine	8445	Tekstil Makineleri	167	2010: 0,7 2011: 2,7	2010:37 2011:53	4,15	277	23	1,99	0,92	Japonya (35) ÇHC (34,6) İtalya (13,6) G.Kore (3,3) Almanya (1,1)	MFN % 3
Makine	8447	Örgü Makineleri	123	2010: 0,2 2011: 0,01	2010:16 2011:19	3,46	-94	6	0,01	-	ÇHC (34,3) Tayvan (23,7) Almanya (18,5) Japonya (13,6) G.Kore (7,9)	MFN % 3
Makine	848340	Dişliler	14,2	2010: 0 2011: 0,007	2010:76 2011:93	0,09	100	84	0,004	0,006	Almanya (48,2) ÇHC (41) Japonya (5) G.Kore (1,2) Hollanda (0,9)	MFN % 3
Makine	8502	Jeneratör	380	2010: 23 2011:0,7	2010:214 2011:235	1,31	-97	-20	0,69	0,96	Finlandiya (33) Singapur (23,6) ÇHC (9,4) ABD (9) Birleşik Krallık (6,4)	MFN % 3

Kaynak : Tablonun hazırlanmasında Türkiye'ye ilişkin rakamlarda TUIK, diğer ülkelere ilişkin istatistik rakamlarında UN-ITC TradeMap, gümrük vergisi konusunda AB ülkeleri için TARIC diğer ülkeler için kendi gümrük idarelerinin verileri kullanılmıştır.

* Veriler 9 aylıktır.

Altın Mücevherat

Bangladeş'te gelir seviyesinin yıldan yıla artmasıyla tüketiciler mücevherata bütçelerinden daha fazla pay ayırmaya başlamışlardır. Şehirleşme sonucu geleneksel Bangladeş mücevherleri yerine modern takılar tercih edilmeye başlanmıştır. Yine dini motifli takılar da tüketiciler arasında popülaritesini korumaktadır.

Daha önce altın olarak üretilen birçok takı güvenlik nedeniyle, gümüş, bakır ve pirinç formatında yeniden tüketiciye sunulmaktadır.

Beyaz Eşya

Bangladeş'te yerel olarak üretilen beyaz eşyaların yanı sıra büyük uluslar arası markaların asamble üretimi de gerçekleştirilmektedir. Bu ürünler arasında televizyon, radyo, DVD ve CD çalarlar, buzdolapları, klimalar, fırınlar ve elektrikli ev aletleri bulunmaktadır. Beyaz eşyaların satışları özellikle dini bayramlarda artış göstermektedir.

Buzdolapları

Ülkede önemli bir üretici konumunda bulunan Walton Hi-Tech Industries Ltd, buzdolabında avantajlı fiyat ve satış sonrası hizmetleri ile tüketiciler tarafından tercih edilmektedir. İthal buzdolaplarının fiyatları 800 \$'dan başlarken, yerli üretim buzdolapları 500 \$ civarında bir perakende fiyatı ile tüketiciye sunulmaktadır.

Televizyon

Tüplü televizyonlar pazarda uzun süre hakim olmakla birlikte, son yıllarda LCD, DLP ve LCoS tipi televizyon alıcıları son yıllarda popüler olmaya başlamıştır. Tüketiciler bir televizyonu satın alırken resim kalitesinin netliği tercihte en önemli unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle Bangladeşli tüketicilerin önem verdikleri bir başka unsur da ses kalitesi olmuştur.

Pazarda renkli televizyonlar en önemli pazar payına sahip olup, yıllık olarak bu pazarın %15 büyüdüğü tahmin edilmektedir. Bangladeş'te yılda yaklaşık 400000 adet televizyonun satıldığı tahmin edilmekte olup, Sony (Bangladeş'te "Rangs" olarak da bilinmektedir) markasının %35 ve Çin kökenli Konka'nın pazarın beşte birine sahip olduğu düşünülmektedir. TCL markasının %18, Singer markasının %12, LG markasının %11,25 ve Samsung markasının %10'luk bir Pazar payına sahip olduğu tahmin edilmektedir.

Elektrikli Makineler ve Kablolar

JENERATÖRLER

Ülkede sık sık elektriklerin kesilmesi sanayi üretiminde önemli aksamalara neden olmakta ve dolayısıyla ülke ekonomisini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu bağlamda son yıllarda elektrik üreten jeneratör talebinde önemli artışlar gerçekleşmiştir.

Pazarda Çin Halk Cumhuriyeti en önemli tedarikçi konumunda bulunmakta, diğer önemli ülkeler Finlandiya ve Singapur'dur.

İlaç Sanayi

Bangladeş'te sağlık koşullarının Dünya Sağlık Örgütü ile çeşitli uluslar arası kuruluşların faaliyetleri ile yıldan yıla iyileşmeye başlamış olmasına karşın verme, sarı humma, bağırsak enfeksiyonları ve "dengue ateşi" zaman zaman toplum sağlığında önemli hale gelebilmektedir. Ayrıca Bangladeş, tütün ürünleri yüksek düzeyde tüketilmekte olup, bunun sonucu başta akciğer olmak üzere sigara tüketimine bağlı olarak çeşitli rahatsızlıklar sıklıkla görülmektedir. İlaç sanayi üretiminin kısıtlı olması nedeniyle antibiyotikler, aşular ve diğer ilaçlar düzenli olarak ithal edilmektedir. Bölgesinde önemli bir ilaç üreticisi ve ihracatçısı konumunda bulunan ülkemizin bu bağlamda önemli bir tedarikçi olabileceği düşünülmektedir.

İnşaat Malzemeleri

İNŞAAT MALZEMELERİ

Bangladeş'te 1990'ların itibaren hız kazanmaya başlayan inşaat sektörü, ülkemiz için önemli ihracat imkânları yaratmaktadır.

İnşaat Çubukları

Global krizin etkilerinin azalmaya başlaması sonucu, ülkemizin demir ve çelik ihracatının tekrar artması beklenmektedir. Ağırlıklı olarak inşaatta kullanılan demir ve çelik ürünleri üretimine sahip ülkemizin bu ülkeye ihracatımızın artırılmasının olası olduğu düşünülmektedir.

Çimento

Ülkemizin Portland tipi çimentoda önemli bir rekabet avantajı bulunmakta olup, Bangladeş'te çeşitli bina yatırımların artmasıyla bu alanda ülkemiz ürünlerinin ihracatının artırılmasının mümkün olabileceği düşünülmektedir.

Maden ve Mineraller

MANGAN

Mangan'da en önemli ihracat pazarımız Çin Halk Cumhuriyeti ve Hindistan olup, Bangladeş ithalatında ise Cote d'Ivoire en önemli tedarikçi konumda bulunmaktadır. Bu bağlamda ülkemizin uygun olması halinde, bu pazara da mangan ihracatı gerçekleştirilebileceği düşünülmektedir.

Otomotiv Ana ve Yan Sanayi

OTOMOTİV YAN SANAYİ

Bangladeş'te gelir düzeyinin artması sonucu otomotiv ürünlerine talep yıldan yıla artmaktadır. Bunun sonucunda birçok uluslararası firma Bangladeş'te asamble tesisi kurmuştur.

Binek otomobillerinde Toyota pazarın önemli bir bölümünü elinde bulundurmakta olup, bu bağlamda özellikle otomotiv yedek parça ihracatımızın bu ülkeye gerçekleştirilmesinin mümkün olduğu düşünülmektedir.

İthalat genellikle Hindistan, Çin Halk Cumhuriyeti, Japonya ve G. Kore gerçekleştirilmekle birlikte, Finlandiya, Almanya ve Fransa gibi Avrupa ülkelerinden de ürün tedarik edilmektedir. İthal edilen başlıca ürünler araba tekerlekleri, fren ve şok emcilerdir.

Tekstil Makineleri

TEKSTİL VE ÖRGÜ MAKİNELERİ

Bangladeş'te tekstil ürünleri ülkenin en önemli ihracat kalemleri arasında bulunmakta, hazır giyim sektöründe birçok uluslararası marka göreceli olarak daha düşük maliyetler nedeniyle Bangladeş'te bu alanda yatırım gerçekleştirmektedir. Bu alanda önemli bir üretici ve ihracatçı olan ülkemiz firmaları Bangladeş'te düzenlenen fuarlara (DTG, GARMENTECH Bangladesh) katılmakta olup, bu alandaki pazar payımızı artırmaya çalışmaktadır.

Bangladeş - Düzenlenen Önemli Fuarlar

Bireysel Katılımda Devlet Desteği Olan Fuarlar

BIG EXPO (Dakka - Eylül/Her Yıl)

International Exhibition on BATTERIES, INVERTERS & GENERATORS

Web Sitesi : <http://http://www.asktradex.com>

DTG-Dhaka Int'l Textile and Garment Machinery Exhibition (Dakka - Ocak/Her Yıl)

Tekstil Makineleri

Web Sitesi : <http://http://www.bangla-expo.com/DTG/>

Dye+Chem Bangladesh (Dakka - Temmuz/İki Yılda Bir)

Boya ve Özel Kimyasallar

Web Sitesi : <http://http://www.cems-dyechem.com/>

Textech Bangladesh International Expo (Dakka - Eylül/Her Yıl)

Tekstil ve tekstil makineleri, makine

Web Sitesi : <http://http://www.textechonline.org/textechbd/index.html>